

1
BALEY

1

Elijah Baley se pomeni la umbra copacului și mormăi în barbă:

— Știam eu. Transpir.

Se opri, se îndreptă de spate, își șterse sudoarea de pe frunte cu dosul palmei, apoi privi încruntat la umezeala care-o acoperea.

— *Detest când transpir, zise fără a se adresa cuiva, enunțând parcă o lege cosmică.*

Și încă o dată se supără pe Universul care crease un lucru esențial și totodată neplăcut.

Nimeni nu transpira *uredată* (decât dacă voia, desigur) în Oraș, unde temperatura și umiditatea erau în totalitate controlate și unde nu era niciodată absolut necesar ca organismul să funcționeze în moduri care să necesite o producție de căldură mai mare decât cantitatea de căldură eliminată.

Păi, *asta* da civilizație.

Privi peste câmp, la o ceată răzleată de bărbați și de femei care se aflau mai mult sau mai puțin în grija sa. Majoritatea erau adolescenți, până în douăzeci de ani, dar erau și câțiva de vârstă mijlocie, ca el. Nu se pricepeau să sape și făceau multe alte lucruri pe care roboții erau proiectați să le execute și pe care le-ar fi făcut mult mai eficient dacă nu li s-ar

fi ordonat să stea deoparte și să aștepte în timp ce ființele umane exersau cu încăpățănare.

În momentul acela, soarele se ascundea în spatele norilor. Baley privi în sus descumpănit. Pe de o parte, însemna că va scăpa de arșiță (la fel și de transpirație). Pe de altă parte, se adunau oare nori de ploaie?

Asta era problema cu Exteriorul. Pendulai veșnic între alternative neplăcute.

Pe Baley îl uimise întotdeauna că un nor relativ micuț poate acoperi cu totul soarele, întunecând Pământul dintr-o zare în cealaltă, și totuși lăsând albastră cea mai mare parte a cerului.

Stătea sub frunzișul umbros al copacului (un fel de zid și acoperiș primitiv, cu fermitatea scoarței plăcută la atingere) și cerceta din nou cu privirea grupul de oameni. Indiferent de vreme, veneau aici o dată pe săptămână.

De altfel, atrăgeau și alți recruți. Categorie erau mai mulți decât cei câțiva curajoși care începuseră totul. Conducerea Orașului, chiar dacă nu era un real partener în această strădanie, măcar arăta destulă bunăvoință cât să nu le ridice obstacole.

În zare, în dreapta lui – spre est, cum îți puteai da seama după poziția soarelui de după-amiază târzie –, Baley putea vedea domurile Orașului, care conțineau tot ceea ce făcea ca viața să merite trăită. Observă chiar o pată mișcătoare, dar era prea departe și nu se distingea bine.

Din felul cum se mișca și din indicii prea subtile ca să fie descrise, Baley era destul de sigur că era un robot, dar asta nu-l mira. Suprafața Pământului, în afara Orașelor, era domeniul roboților, nu al ființelor umane – cu excepția celor câțiva, ca el, care visau la stele.

Automat, privirea i se întoarse spre visătorii la stele care dădeau cu sapa și trecu de la unul la altul. Îi recunoștea pe fiecare și îi știa pe nume. Toți muncind, toți învățând cum să supraviețuiască în Exterior și...

Se încruntă și mormăi încet:

— Unde-i Bentley?

Venind din spate, o voce răspunse vici, însă găfâit:

— Aici sunt, tată.

— Nu mai face asta, Ben.

— Ce vrei să spui?

— Să te furișezi așa pe lângă mine. Mi-e destul de greu să-mi mențin echilibrul în Exterior și fără să-mi mai bat capul cu surprizele.

— Nu încercam să te iau prin surprindere. E dificil să faci mult zgomot când mergi pe iarbă. N-ai ce face... Nu crezi c-ar trebui totuși să mergi înăuntru, tată? Ești afară de două ore și cred că e suficient.

— De ce? Pentru că am patruzeci și cinci de ani și tu ești un bobocel de nouăsprezece ani? Crezi că trebuie să ai grijă de tatăl tău ramolit, nu?

— Da, așa cred, zise Ben. Și mai cred că ai făcut treabă bună ca detectiv. Ai mers direct la țintă.

Ben zâmbi cu gura până la urechi. Avea fața rotundă și ochii strălucitori. Semăna mult cu Jessie, se gândi Baley, semăna mult cu maică-sa. N-avea prea mult din fața prelungă și gravitatea lui.

Și totuși, Ben gândea ca tatăl său. Uneori se încrunta cu o seriozitate care arăta foarte clar că originea lui era întru totul legitimă.

— Mă descurc foarte bine, zise Baley.

— Așa e, tată. Ești cel mai bun dintre noi ținând cont...

— Ținând cont de ce anume?

— De vârsta ta, desigur. Și nu uit că tu ești cel care a început toate astea. Totuși, am văzut că te-ai adăpostit sub copac și m-am gândit... ei bine, poate că bătrânului i-a ajuns.

— Îți arăt eu „bătrân”, spuse Baley.

Robotul pe care-l observase în direcția Orașului era acum destul de aproape ca să se distingă bine, dar Baley nu-i acordă atenție, considerându-l fără importanță.

— E logic să te așezi sub un copac din când în când atunci când soarele strălucește prea tare. Trebuie să învățăm să folosim avantajele Exteriorului, așa cum învățăm să-i suportăm dezavantajele. Și uite cum iese soarele de după norul ăla.

— Da, o să iasă... Păi, atunci, nu vrei să intri?

— Pot să suport. O dată pe săptămână, am o după-amiază liberă și o petrec aici. Țsta-i privilegiul meu. Asigurat de gradul meu C-7.

— Nu-i vorba de privilegiu, tată, ci de faptul că obosești prea tare.

— Mă simt bine, dacă-ți zic.

— Sigur. Și când ajungi acasă o să te duci direct în pat și o să zaci pe întuneric.

— Antidotul natural pentru lumina prea puternică.

— Și mama își face griji.

— Ei bine, las-o să-și facă griji. O să-i prindă bine. În plus, e vreo pagubă că suntem aici? Nu-mi place că *transpir*, dar trebuie să mă obișnuiesc. Nu pot evita nădușeala. La început, nici măcar nu puteam să ajung așa departe de Oraș fără să fiu nevoit să mă întorc – și nu erai decât tu cu mine. Privește cât de mulți suntem acum și cât de departe pot să vin fără probleme. Și pot să fac și multă treabă. Mai rezist cel puțin o oră. Țți spun eu, Ben, i-ar prinde bine maică-tii să vină și ea afară.

— Cine? Mama? Sigur glumești.

— Oarecum. Când o să vină vremea să plecăm, eu n-o să pot să vin... pentru că n-o să meargă ea.

— Și o să te bucuri. Nu te amăgi, tată. N-o să se întâmple prea curând. Dacă acum nu ești prea bătrân, atunci o să fii. O să le fie destinat tinerilor.

— Știi, zise Baley aproape strângând pumnul, mare deștept mai ești tu cu „tinerii” tăi. Ai fost vreodată plecat de pe Pământ? A fost vreodată vreunul dintre oamenii ăștia de pe câmp plecat de pe Pământ? Eu am fost. Acum

doi ani. Asta era înainte să trec prin aclimatizarea asta – și am supraviețuit.

– Știu, tată, dar a fost pentru o perioadă scurtă, în interes de serviciu, și ai ajuns într-o societate funcțională. Nu-i același lucru.

– A fost același lucru, zise Baley încăpățânat, știind, în sufletul său, că nu era același lucru. Și n-o să dureze chiar așa de mult până să putem pleca. Dacă obțin permisiunea să merg pe Aurora, putem să punem lucrurile în mișcare.

– Las-o baltă. N-o să fie așa ușor.

– Trebuie să încercăm. Guvernul n-o să ne lase să plecăm dacă nu primim aprobarea Aurorei. E cea mai mare și mai puternică dintre Lumile Spațiale și ce spun ei...

– Aia se întâmplă! Știu. Am mai discutat despre asta de-un milion de ori. Dar nu trebuie să te duci acolo ca să obții permisiunea. Există și hiper-relee. Poți vorbi cu ei de aici. Ți-am mai zis asta de nenumărate ori.

– Nu-i același lucru. Trebuie să fim față în față... și ți-am mai zis asta de nenumărate ori.

– În orice caz, zise Ben, încă nu suntem pregătiți.

– Nu suntem pregătiți pentru că Pământul nu ne dă navele. Spațialii o vor face și ne vor acorda sprijinul tehnic necesar.

– Câtă încredere! De ce-ar face spațialii așa ceva? Când au început să fie binevoitori față de noi, pământeni cu vieți scurte?

– Dacă aș putea vorbi cu ei...

Ben râse.

– Haide, tată. Vrei să te duci pe Aurora doar ca s-o vezi iar pe femeia aia.

Baley se încruntă, cu sprâncenele ca o streășină deasupra ochilor lui adânci.

– Femeie? Pe Iosafat, Ben, ce vrei să spui?

— Haide, tată, doar între noi doi – și nicio vorbă mamei: ce s-a întâmplat cu femeia aia pe Solaria? Sunt destul de mare. Poți să-mi spui.

— Ce femeie de pe Solaria?

— Cum poți să te uiți în ochii mei și să zici că nu știi nimic despre femeia pe care-a văzut-o toată lumea de pe Pământ în dramatizarea aia pe hiperunde? Gladia Delmarre. Femeia aia!

— Nu s-a întâmplat nimic. Chestia aia pe hiperunde a fost o prostie. Ți-am zis de-o mie de ori. Ea nu arăta așa. Eu nu arătam așa. Totul e inventat și știi că a fost produsă împotriva voinței mele, doar pentru că guvernul credea că o să pună Pământul într-o lumină bună în fața spațialilor... Și ai grijă să nu-i dai de înțeles altceva maică-tii.

— Nici prin gând nu-mi trece. Totuși, Gladia asta s-a dus pe Aurora și vrei să te duci tot acolo.

— Încerci să-mi spui că tu chiar crezi că motivul pentru care vreau să merg pe Aurora... O, pe Iosafat!

Fiul său ridică din sprâncene:

— Care-i problema?

— Robotul. Ăla e R. Geronimo.

— Cine?

— Unul dintre roboții-mesager din Departament. Și e aici, afară! Sunt în timpul meu liber și mi-am lăsat intenționat aparatul de recepție acasă, pentru că nu voiam să mă găsească. Este privilegiul meu de C-7, totuși au trimis robotul după mine.

— De unde știi că vine la tine, tată?

— Printr-o deducție foarte inteligentă. Unu: pe-aici nu mai e nimeni altcineva care să aibă vreo legătură cu Departamentul de Poliție. Și doi: chestia aia nenorocită vine direct spre mine. Așadar, pe mine mă caută. Ar trebui să trec de partea cealaltă a copacului și să rămân acolo.

— Nu-i un perete, tată. Robotul poate să meargă în jurul copacului.

Iar robotul strigă:

— Stăpâne Baley, am un mesaj pentru tine. Ești chemat la sediu.

Robotul se opri, așteptă, apoi repetă:

— Stăpâne Baley, am un mesaj pentru tine. Ești chemat la sediu.

— Aud și înțeleg, spuse Baley cu glas lipsit de expresie.

Trebuia s-o spună, fiindcă altfel robotul ar fi tot repetat mesajul.

Baley se încruntă ușor în timp ce studia robotul. Era un model nou, cu aspect puțin mai uman decât modelele mai vechi. Fusese scos din cutie și activat, cu doar o lună în urmă, cu surle și tobe. Conducerea încerca tot timpul câte ceva – orice – să facă lumea să-i accepte mai bine pe roboți.

Avea o suprafață cenușie, cu finisaj mat și o textură oarecum elastică la atingere (poate cam ca pielea tăbăcită moale). Expresia facială, deși în mare măsură imobilă, nu era chiar la fel de tâmpă ca la majoritatea roboților. Cu toate acestea, din punct de vedere mental era la fel de tâmp ca toți ceilalți.

Pentru o clipă, Baley se gândi la R. Daneel Olivaw, robotul spațial cu care lucrase în două misiuni, una pe Pământ și una pe Solaria, pe care îl întâlnise ultima dată când Daneel îi ceruse părerea în cazul imaginii din oglindă. Daneel era un robot atât de uman, încât Baley îl putea trata ca pe un prieten și de care-i era dor, chiar și acum. Dacă ar fi fost așa toți roboții...

— E ziua mea liberă, băiete, zise Baley. N-am de ce să merg la sediu.

R. Geronimo se opri. Măinile îi vibrau abia vizibil. Baley observă și își dădu seama foarte bine că era indiciul unui conflict în circuitele pozitronice ale robotului. Trebuia să se supună ființelor umane, dar era ceva destul de obișnuit ca două ființe umane să dorească tipuri diferite de supunere.

Robotul făcu o alegere.

— Este ziua ta liberă, stăpâne..., spuse el. Ești chemat la sediu.

— Dacă te caută, tată..., zise Ben neliniștit.

Baley ridică din umeri.

— Nu te lăsa prost, Ben. Dacă aveau într-adevăr mare nevoie de mine, ar fi trimis o mașină închisă și probabil că ar fi folosit un om care se oferea voluntar în loc să comande unui robot să facă plimbarea... și să mă sâcâie pe mine cu unul dintre mesajele lui.

Ben scutură din cap.

— Nu cred, tată. N-ar fi știut unde ești și cât ar fi durat să te găsească. Nu cred că ar fi trimis o ființă umană într-o misiune de căutare așa de incertă.

— Da? Păi, să vedem cât de ferm e ordinul. R. Geronimo, du-te înapoi la sediu și spune-le că o să vin la serviciu la ora 9.00.

Apoi, tăios:

— Du-te înapoi! Îți ordon!

Robotul ezită perceptibil, apoi se întoarse, se îndepărtă, se întoarse din nou, făcu o încercare să revină la Baley și, în final, rămase pe loc, cu tot corpul vibrând.

Baley își dădu seama ce înseamnă asta și mormăi către Ben:

— S-ar putea să fie nevoie să mă duc. Pe Iosafat!

Pe robot îl deranja ceva ce roboticienii numeau potențial de contradicție de nivelul doi. Supunerea era a Doua Lege, iar R. Geronimo avea acum de suferit pentru că primise două ordine contradictorii și cu forță aproximativ egală. Oamenii de rând îi spuneau blocaj robotic sau, de cele mai multe ori, pe scurt, *robloc*.

Încet, robotul se întoarse. Ordinul inițial era mai puternic, dar nu cu mult, așa că vocea era neclară.

— Stăpâne, mi s-a spus că s-ar putea să spui așa. În cazul ăsta, eu trebuia să spun...

Făcu o pauză, apoi adăugă răgușit:

— Trebuia să spun... dacă erai singur.

Baley dădu scurt din cap spre fiul său, iar Ben nu întârzie. Știa când tatăl tău era tată și când era polițist. Ben se retrase grăbit.

Pentru o clipă, Baley cochetă cu ideea de a-și întări propriul ordin și de a provoca un robloc aproape complet, dar asta ar fi dus probabil la genul de defecțiuni care necesitau analiză pozitronică și reprogramare. Costul i-ar fi fost reținut din salariu și putea ajunge fără probleme la venitul lui pe un an.

— Îmi retrag ordinul, zise el. Ce ai fost instruit să-mi zici?

Glasul lui R. Geronimo se limpezi pe loc.

— Mi s-a spus să-ți transmit că ești căutat în legătură cu Aurora.

Baley se întoarse către Ben și-i strigă:

— Mai lasă-i o jumătate de oră și apoi spune-le că vreau să intre. Trebuie să plec.

Și, în timp ce mergea cu pași mari, îi spuse artăgos robotului:

— De ce nu ți-au spus să-mi zici asta de la început? Și de ce nu te pot programa să folosești o mașină, ca să nu fiu nevoit să merg pe jos?

Știa foarte bine de ce nu se întâmpla așa. Orice accident care ar fi implicat o mașină condusă de un robot ar fi declanșat o nouă revoltă împotriva roboților.

Nu încetini. Avea de mers doi kilometri până să ajungă la zidul Orașului, apoi trebuia să ajungă la sediu prin traficul aglomerat.

Aurora? Ce fel de criză se apropia?